

Rolnummer 2062
Arrest nr. 42/2002 van 20 februari 2002

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 1, eerste lid, a), van de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën en artikel 100, eerste lid, 1°, van de bij koninklijk besluit van 17 juli 1991 gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit, gesteld door het Hof van Beroep te Antwerpen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters P. Martens, M. Bossuyt, A. Alen, J.-P. Moerman en E. Derycke, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij arrest van 16 oktober 2000 in zake M. Van Hove en anderen tegen de gemeente Bonheiden en anderen, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 25 oktober 2000, heeft het Hof van Beroep te Antwerpen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden de artikelen 1, eerste lid, a, van de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën, en artikel 100, eerste lid, 1°, van de bij koninklijk besluit van 17 juli 1991 gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre krachtens die bepalingen een schuldvordering ten laste van de Staat, bestaande uit een vordering tot schadeloosstelling op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid (artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek), verjaart na verloop van vijf jaar en niet, volgens het in de te dezen relevante periode geldende gemeen recht na verloop van 30 jaar (artikel 2262 - oud - van het Burgerlijk Wetboek) ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeshil*

De consorten Van Hove hebben op 21 september 1988, met toepassing van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, een vordering ingesteld tot vergoeding van schade veroorzaakt wegens een onrechtmatige overheidsdaad. Die bestond in een besluit van 14 februari 1983 waarbij de toekenning van een verkavelingsvergunning werd vernietigd. De consorten Van Hove hebben daartegen een beroep tot nietigverklaring bij de Raad van State ingesteld. Bij arrest van 23 mei 1985 vernietigde de Raad van State voormeld besluit. Op 10 augustus 1987 werd opnieuw beslist over het door de gemachtigde ambtenaar ingestelde hoger beroep tegen de door de bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen op 6 mei 1982 verleende vergunning. Dat hoger beroep werd op zijn beurt gegrond verklaard, zodat de aangevraagde verkavelingsvergunning werd geweigerd op grond van de bepalingen van het bijzonder plan van aanleg, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 1 oktober 1985.

Tegen voormelde vordering tot schadeloosstelling werd een exceptie van verjaring opgeworpen, op grond van artikel 1, eerste lid, a), van de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën, thans artikel 100, eerste lid, 1°, van de op 17 juli 1991 gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit. De verweerders in het bodemgeshil waren immers pas gedagvaard op 21 september 1988, terwijl de aangevoerde onrechtmatige overheidsdaad, namelijk het door de Raad van State vernietigde besluit van 14 februari 1983, per hypothese op laatstvermelde datum had plaatsgevonden en dus de schuldvordering op die datum was ontstaan, dat wil zeggen meer dan vijf jaar eerder.

Voor de verwijzende rechter rijst dan de vraag of die bijzondere verjaringstermijn van vijf jaar geen discriminerende behandeling in het leven roept ten opzichte van de rechtsvorderingen tot vergoeding van de schade uit onrechtmatige daad tussen particulieren die, overeenkomstig het toen geldende artikel 2262 van het Burgerlijk Wetboek, aan een verjaringstermijn van dertig jaar waren onderworpen.

De verwijzende rechter verwijst naar het arrest nr. 32/96 van het Hof, maar stelt vast dat het antwoord van het Hof in dat arrest de vraag niet heeft beantwoord zoals die te dezen rijst. Hij stelt vervolgens de voormelde prejudiciële vraag.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 25 oktober 2000 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 28 november 2000 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 5 december 2000.

Memories zijn ingediend door :

- M. Van Hove, wonende te 2830 Bonheiden-Rijmenam, Plaslei 8, J. Van Den Acker, wonende te 2820 Bonheiden, Reetlei 21, H. Van Den Acker, wonende te 2820 Bonheiden, Plasstraat 70, R. Van Den Acker, wonende te 2820 Bonheiden, Plasstraat 68, en A. Van Den Acker, wonende te 3140 Keerbergen, Schrieksebaan 114, bij op 9 januari 2001 ter post aangetekende brief;

- de Waalse Regering, rue Mazy 25-27, 5100 Namen, bij op 12 januari 2001 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 15 januari 2001 ter post aangetekende brief;

- de Vlaamse Regering, Martelaarsplein 19, 1000 Brussel, bij op 15 januari 2001 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 2 mei 2001 ter post aangetekende brieven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- M. Van Hove en anderen, voornoemd, bij op 30 mei 2001 ter post aangetekende brief;

- de Vlaamse Regering, bij op 5 juni 2001 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 20 maart 2001, 22 mei 2001 en 26 september 2001 heeft het Hof de zetel aangevuld respectievelijk met de rechters A. Alen, J.-P. Moerman en E. Derycke.

Bij beschikkingen van 29 maart 2001 en 26 september 2001 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 25 oktober 2001 en 25 april 2002.

Bij beschikking van 14 november 2001 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 5 december 2001.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 15 november 2001 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 5 december 2001 heeft de voorzitter in functie vastgesteld dat rechter L. François als lid van de zetel werd vervangen door rechter P. Martens.

Op de openbare terechtzitting van 5 december 2001 :

- zijn verschenen :

. Mr. P. Jongbloet en Mr. P. Naessens, *loco* Mr. M. Denys, advocaten bij de balie te Brussel, voor M. Van Hove en de andere voornoemde partijen;

- . Mr. P. Van Orshoven, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Regering;
- . Mr. B. Degraeve *loco* Mr. B. Bronders, advocaten bij de balie te Brugge, voor de Ministerraad;
- . Mr. P. Moërynck, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. E. Orban de Xivry, advocaat bij de balie te Marche-en-Famenne, voor de Waalse Regering;
- hebben de rechters-verslaggevers E. Derycke en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

A.1. In hun memorie verwijzen de consorten Van Hove, oorspronkelijke eisers in het bodemgeschil, naar de arresten nrs. 32/96 en 5/99 van het Hof. Zij merken daarbij op dat, wanneer de verjaringstermijn slechts vijf jaar bedraagt en de omvang van de schade pas vele jaren na de fout van de overheid duidelijk wordt, een dergelijke termijn onredelijk kort en bijgevolg ongrondwettig is.

Zij betogen dat het stellen van een prejudiciële vraag voor de beslechting van het bodemgeschil overbodig was, aangezien in de zaak voor de verwijzende rechter de vordering niet verjaard kon zijn, aangezien te dezen de verjaringstermijn dertig jaar bedraagt. Zij betwisten aldus dat de in het geding zijnde bepalingen toepasselijk zijn op de schuldvorderingen die ontstaan uit een onrechtmatige overheidsdaad.

De rechtspraak, neergelegd in het arrest nr. 32/96 van het Hof, dient volgens hen eveneens op hun geschil te worden toegepast. De in het verwijzingsarrest bedoelde fout is de onrechtmatige beslissing van 14 februari 1983 tot weigering van de verkavelingsvergunning waardoor aldus schade werd veroorzaakt, namelijk het verlies van een regelmatige vergunning en bijgevolg van de mogelijkheid om te bouwen. De schade werd volgens de consorten Van Hove echter pas actueel en definitief op het ogenblik dat de bevoegde Minister, na het vernietigingsarrest van de Raad van State, de vergunning opnieuw weigerde met verwijzing naar het inmiddels gewijzigde bestemmingsplan. Het is pas op dat moment, minstens op het moment dat het desbetreffende bijzonder plan van aanleg werd gewijzigd, dat de omvang van de schade duidelijk werd.

De consorten Van Hove merken nog op dat te dezen de onevenredigheid nog aanzienlijker is dan in de zaak die aanleiding gaf tot het arrest nr. 32/96, aangezien in die zaak de verwezenlijking van de schade hoofdzakelijk afhing van toevallige factoren. In onderhavig bodemgeschil daarentegen beslist de aansprakelijke overheid zelf wanneer het slachtoffer kennis krijgt van de omvang van zijn schade en kan die overheid zelfs stilzitten tot na het verstrijken van de termijn van vijf jaar.

De consorten Van Hove besluiten :

« De artikelen 1, eerste lid, a, van de wet van 6 februari 1970 [...] en art. 100, eerste lid, 1°, [...] [van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit], schenden, in de interpretatie die door de verwijzende rechter eraan is gegeven, de artikelen 10 en 11 van de [...] Grondwet in zoverre krachtens die bepalingen de schuldvorderingen ten laste van de Staat, een Provincie of een gelijkgestelde overheid, bestaande uit een vordering tot schadeloosstelling op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid (art. 1382 e.v. B.W.), zouden verjaren na verloop van vijf jaar en niet, volgens het in de te dezer relevante periode geldende gemeen recht na verloop van 30 jaar (art. 2262, oud, B.W.), en in zoverre, zoals ten deze, de omvang van de schade pas na de fout definitief vaststaat of kan vaststaan, en/of in zoverre de actuele schade en de mogelijkheid van uitoefening van de rechtsvordering later dan de foutieve daad van de overheid kunnen optreden, waardoor een discriminerende

behandeling is ingevoerd ten aanzien van particulieren die op grond van art. 1382 e.v. B.W. een vordering tot schadeloosstelling bezitten die voortvloeit uit schade die veroorzaakt is door de Staat, een Provincie of een gelijkgestelde overheid, dan wel uit schade die veroorzaakt is door een andere particulier, in welk geval art. 2262 (oud) B.W. in de te dezen relevante periode een verjaringstermijn van 30 jaar toekende.

Diezelfde bepalingen, in de interpretatie volgens welke zij geen betrekking hebben op de verplichtingen waarvoor nog geen enkel krediet werd vastgelegd, en bijgevolg niet van toepassing zijn op schuldvorderingen op grond van art. 1382 e.v. van het Burgerlijk Wetboek, roepen ten opzichte van de schuldvorderingen die voortvloeien uit het nadeel dat steunt op de artikelen 1382 e.v. B.W., niet de hiervoor vastgestelde ongrondwettige discriminatie in het leven. »

A.2. De Waalse Regering is van oordeel dat de prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord. De Regering verwijst naar de arresten nrs. 32/96, 75/97 en 5/99 van het Hof. Zij merkt op dat te dezen de schade is opgetreden op 14 februari 1983, namelijk de dag van de goedkeuring van het besluit dat voor de consorten Van Hove het verlies van de verkavelingsvergunning zou hebben veroorzaakt.

A.3. De Ministerraad is van oordeel dat de vijfjarige verjaringstermijn, waarin de in het geding zijnde bepalingen voorzien, van toepassing is op alle schuldvorderingen ten laste van de Staat, behoudens wettelijke uitzonderingen. Daaruit volgt dat ook de aquiliaanse schuldvorderingen ten laste van de Staat aan de voormelde korte verjaringstermijn zijn onderworpen en niet aan de gemeenrechtelijke verjaringstermijn, bepaald bij artikel 2262 (oud) van het Burgerlijk Wetboek.

Met verwijzing naar het arrest nr. 32/96 van het Hof meent de Ministerraad dat de maatregel waarbij vorderingen die zijn ingediend tegen de Staat door personen wier schade het gevolg is van een onwettige overheidshandeling aan een vijfjarige verjaringstermijn worden onderworpen, redelijk verantwoord is. Het gaat immers om schuldvorderingen waarvan het nadeel kenbaar en vaststaand is op de dag van de onwettige overheidsbeslissing, zodat die schuldvorderingen geenszins ontstaan uit een nadeel dat pas aan de oppervlakte kan komen vele jaren nadat de onwettige overheidshandeling werd genomen.

Laattijdige klachten, in het kader van aquiliaanse schuldvorderingen ingesteld tegen de Staat door personen wier schade het gevolg is van een onwettige overheidshandeling, vinden volgens de Ministerraad bijgevolg hun verklaring in de nalatigheid van de schuldeiser, en niet in het feit dat de schade zich laattijdig manifesteert. Overigens biedt elke onwettigheid begaan door de overheid te allen tijde de mogelijkheid om schadevergoeding te vragen voor de burgerlijke rechter, zonder dat men verplicht is de beslissing van de Raad van State ter zake af te wachten.

De Ministerraad besluit dat de verkorte verjaringstermijn waarin de in het geding zijnde bepalingen voorzien, redelijk verantwoord is, gelet op de doelstellingen die door de wetgever met die maatregel werden nagestreefd, namelijk de Staat de mogelijkheid bieden op een gegeven ogenblik zijn rekeningen af te sluiten.

A.4. Volgens de Vlaamse Regering is de gestelde prejudiciële vraag op het eerste gezicht reeds eerder in bevestigende zin beantwoord door het Hof in het arrest nr. 32/96. Bij nader inzien evenwel blijkt die uitspraak geen betrekking te hebben op de bijzondere verjaringstermijn van vijf jaar binnen welke vorderingen tot schadevergoeding wegens onrechtmatige overheidsdaad moeten worden ingesteld als zodanig, maar uitsluitend op het aanvangspunt van die verjaringstermijn, dit is krachtens de bewoordingen van de bijzondere regeling, het « ontstaan » van de schuldvordering. Verbintenissen uit onrechtmatige daad ontstaan volgens de Vlaamse Regering op het ogenblik van die onrechtmatige daad, en niet op het ogenblik waarop die aan het licht komt, wat veel later het geval kan zijn. Het beschikkend gedeelte van het arrest nr. 32/96 is in onderhavige zaak bijgevolg niet relevant, want te dezen is de onrechtmatige daad en dus de schuldvordering aan het licht gekomen op hetzelfde ogenblik als het « ontstaan » ervan. Dat de schade zich van meet af aan heeft gemanifesteerd, wordt overigens aangetoond doordat het annulatieberoep tegen het schadeberokkenend besluit van 14 februari 1983 bij de Raad van State op 15 april 1983 werd ingediend. Ook het Hof zelf heeft volgens de Vlaamse Regering in zijn arresten nrs. 75/97 en 5/99 reeds gewezen op het irrelevante van zijn veroordeling van het aanvangspunt van de verjaringstermijn wegens onrechtmatige overheidsdaad voor de discussie over die termijn als zodanig.

Daarentegen, telkens wanneer het Hof het wel degelijk heeft gehad over het verschil in behandeling dat voortvloeit uit het hanteren van onderscheiden verjaringstermijnen, respectievelijk van dertig jaar ten aanzien van particulieren en vijf jaar ten aanzien van de overheid, dus over de verjaringstermijn als zodanig, heeft het in de arresten nrs. 32/96, 75/97 en 5/99 uitdrukkelijk aanvaard dat dit verschil redelijk verantwoord is in het licht van het gelijkheidsbeginsel.

De Vlaamse Regering ziet niet in waarom de prejudiciële vraag thans niet in dezelfde zin moet worden beantwoord, *a fortiori* wanneer, zoals te dezen, als aanvangspunt van de verjaringstermijn het aan het licht komen van de onrechtmatige daad - dus van zowel de fout, de schade als de causale band tussen beide - wordt genomen.

A.5. In hun memorie van antwoord bestrijden de consorten Van Hove de zienswijze van de Ministerraad, de Vlaamse Regering en de Waalse Regering. Zij betogen dat het arrest nr. 32/96 te dezen wel degelijk relevant is. De consorten Van Hove zijn het niet eens met het standpunt dat de schade reeds vaststond op 14 februari 1983, dat is op het ogenblik van de totstandkoming van het door de Raad van State vernietigde besluit. De schade kwam volgens hen eerst aan het licht op 10 augustus 1987, dus op het ogenblik dat de Minister op basis van het gewijzigd bijzonder plan van aanleg, waarbij een bouwverbod werd ingevoerd, de vergunning weigerde.

A.6. In haar memorie van antwoord betoogt de Vlaamse Regering dat de consorten Van Hove het fundamentele onderscheid verdoezelen dat in de rechtspraak van het Hof wordt gemaakt tussen de ongelijke behandeling die voortvloeit uit de korte verjaringstermijn als zodanig en de ongelijke behandeling die wordt veroorzaakt door het « ontstaan » van de schade - dat is de onrechtmatige daad - als aanvangspunt van die verjaringstermijn te nemen, ook wanneer de onrechtmatige daad pas later aan het licht komt. Volgens de Vlaamse Regering is alleen het laatste onderscheid door het Hof in het arrest nr. 32/96 strijdig bevonden met het gelijkheidsbeginsel. Het eerste daarentegen heeft het Hof uitdrukkelijk en herhaaldelijk goedgekeurd in zijn arresten nrs. 32/96, 75/97 en 5/99.

De Vlaamse Regering is voorts van oordeel dat de door de consorten Van Hove opgeworpen betwisting over de toepasselijkheid van de in het geding zijnde bepalingen op schuldvorderingen die, zoals te dezen, ontstaan uit een onrechtmatige overheidsdaad, zaak is van de verwijzende rechter.

- B -

B.1. Artikel 1 van de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën vormt thans artikel 100 van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 17 juli 1991, dat bepaalt :

« Verjaard en voorgoed ten voordele van de Staat vervallen zijn, onverminderd de vervallenverklaringen ten gevolge van andere wettelijke, reglementaire of ter zake overeengekomen bepalingen :

1° de schuldvorderingen, waarvan de op wettelijke of reglementaire wijze bepaalde overlegging niet geschied is binnen een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan zij zijn ontstaan;

2° de schuldvorderingen, die, hoewel ze zijn overgelegd binnen de onder 1° bedoelde termijn, door de ministers niet zijn geordonnanceerd binnen een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het jaar gedurende hetwelk ze werden overgelegd;

3° alle andere schuldvorderingen, die niet zijn geordonnanceerd binnen een termijn van tien jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het jaar van hun ontstaan.

Voor de schuldvorderingen die voortkomen uit vonnissen blijft evenwel de tienjarige verjaring gelden; zij dienen te worden uitbetaald door de zorg van de Deposito- en Consignatiekas. »

B.2. De appellanten voor de verwijzende rechter betwisten dat de in het geding zijnde bepalingen toepasselijk zouden zijn op de schuldvorderingen die, zoals te dezen, ontstaan uit een onrechtmatige overheidsdaad. De verjaringstermijn zou bijgevolg dertig jaar bedragen, waaruit volgt dat de vordering tijdig werd ingesteld, zodat de gestelde prejudiciële vraag overbodig is.

Het staat aan de verwijzende rechter de norm of normen vast te stellen die toepasselijk zijn op het hem voorgelegde geschil. De partijen mogen de inhoud van de gestelde vraag niet wijzigen of laten wijzigen. Uit de motivering van de verwijzingsbeslissing blijkt dat de verwijzende rechter uitdrukkelijk heeft geoordeeld dat de bepalingen waarover hij een prejudiciële vraag stelt, van toepassing zijn op het hem voorgelegde geschil. Het Hof beperkt bijgevolg zijn onderzoek tot de prejudiciële vraag zoals gesteld.

B.3. Vóór de inwerkingtreding van de wet van 10 juni 1998 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de verjaring bedroeg de gemeenrechtelijke verjaringstermijn dertig jaar. Het nieuwe artikel 2262*bis*, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd door voormelde wet, bepaalt dat de persoonlijke rechtsvorderingen verjaren door verloop van tien jaar, met uitzondering van de rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid, die verjaren door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwaring ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon, waarbij die vorderingen in ieder geval verjaren door verloop van twintig jaar vanaf de dag volgend op die waarop het feit waardoor de schade is veroorzaakt, zich heeft voorgedaan. Wanneer de rechtsvordering vóór de inwerkingtreding van de wet van 10 juni 1998 is ontstaan, bepaalt artikel 10 van die wet bij wijze van overgangsmaatregel dat de nieuwe verjaringstermijnen waarin zij voorziet pas beginnen te lopen vanaf haar inwerkingtreding.

B.4. Uit de feiten die aan de oorsprong van de prejudiciële vraag liggen, blijkt dat het Hof wordt ondervraagd over de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van de verjaring na vijf jaar in zoverre zij van toepassing is op vorderingen tot schadevergoeding gegrond op een fout, een nalatigheid of een onvoorzichtigheid (artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek).

B.5. In de arresten nrs. 32/96, 75/97, 5/99 en 85/2001 heeft het Hof geoordeeld dat de wetgever, door de vorderingen gericht tegen de Staat aan de vijfjarige verjaring te onderwerpen, een maatregel heeft genomen die in verband staat met het nagestreefde doel dat erin bestaat de rekeningen van de Staat binnen een redelijke termijn af te sluiten. Er werd immers geoordeeld dat een dergelijke maatregel noodzakelijk was omdat de Staat op een bepaald ogenblik zijn rekeningen moet kunnen afsluiten : het is een verjaring van openbare orde, die noodzakelijk is in het licht van een goede comptabiliteit (*Pasin.* 1846, p. 287).

Tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 6 februari 1970 werd herbevestigd dat « de Staat, die jaarlijks meer dan 150 miljard uitgeeft en met het bestuursapparaat werkt dat log, ingewikkeld, en dan nog overstelpt is met documenten en archiefstukken, [...] wel een debiteur van gans bijzondere aard » is en dat « het wegens orderedenen geboden [is] zo spoedig mogelijk een einde te maken aan eisen die hun oorsprong vinden in achterstallige zaken » (*Parl. St.*, Kamer, 1964-1965, nr. 971/1, p. 2; *Parl. St.*, Senaat, 1966-1967, nr. 126, p. 4).

B.6. In het arrest nr. 32/96 kwam het Hof evenwel tot de vaststelling dat de vijfjarige verjaringstermijn niet redelijk verantwoord is in zoverre hij van toepassing is op vorderingen tot schadevergoeding voor het nadeel dat aan eigendommen werd berokkend door werken die door de Staat werden uitgevoerd. In dat geval gaat het immers om schuldvorderingen die zijn ontstaan uit een nadeel dat pas aan de oppervlakte kan komen talrijke jaren nadat de werken werden uitgevoerd. De laattijdige klachten vinden hun verklaring meestal niet in de nalatigheid van de schuldeiser, maar in het feit dat de schade zich laattijdig manifesteert.

B.7. In het arrest nr. 75/97 besliste het Hof dat die redenering niet relevant is ten aanzien van de vorderingen waarin de Staat tegenover zijn medecontractanten is geplaatst inzake overheidsopdrachten. Dergelijke geschillen ontstaan immers uit de niet-uitvoering of de slechte uitvoering van overeenkomsten die de medecontractanten uit vrije wil hebben

afgesloten met de Staat en waarvan de clausules de partijen inlichten over de aard, de draagwijdte en de omvang van hun verplichtingen.

B.8. In het arrest nr. 5/99 besliste het Hof dat de redenering van het arrest nr. 32/96 evenmin kan worden doorgetrokken tot schuldvorderingen die tot doel hebben een nadeel te herstellen dat wordt veroorzaakt door een als foutief gekwalificeerde beslissing om werknemers ongelijk te verlonen. De voorliggende hypothese betrof vorderingen die voortvloeien uit een bestaande arbeidsverhouding tussen de provincie en leden van haar personeel wier rechten en verplichtingen voorafgaandelijk zijn vastgelegd in een geheel van statutaire regelen die zijn bekendgemaakt en waarvan een ieder geacht kan worden de draagwijdte te kennen.

B.9. In het arrest nr. 85/2001 besliste het Hof dat de redenering van het arrest nr. 32/96 niet kan worden toegepast wanneer de benadeelde persoon onmiddellijk in rechte kon treden tegen de overheid die aansprakelijk zou kunnen worden verklaard, zonder dat hij diende te wachten tot de Raad van State uitspraak zou hebben gedaan over het beroep dat hij had ingesteld tegen de beslissing van de minister waarbij hem zijn functie werd ontnomen. In antwoord op een andere vraag besliste het Hof in hetzelfde arrest nr. 85/2001 dat hetzelfde geldt wanneer de verzekeraar « gezondheidszorg » van het slachtoffer kon nagaan of in rechte diende te worden getreden tegen het Waalse Gewest, beheerder van het bos waarin de boom die het ongeval had veroorzaakt zich bevond.

B.10. In voorliggende zaak luidt de vraag of de vijfjarige verjaringstermijn voor rechtsvorderingen tegen de overheid kan worden verantwoord in zoverre hij van toepassing is op een rechtsvordering tot schadevergoeding op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid. Aangezien het Hof zich in het arrest nr. 32/96 uitdrukkelijk heeft beperkt tot een onderzoek van de vorderingen tot schadevergoeding voor het nadeel dat aan eigendommen werd berokkend door werken die door de Staat werden uitgevoerd, heeft het zich niet over de aansprakelijkheidsvorderingen in het algemeen uitgesproken.

B.11. Te dezen konden de benadeelde personen onmiddellijk hun vordering tot schadevergoeding instellen zonder dat zij dienden te wachten op de uitspraak van de Raad van State over hun beroep tot vernietiging. Het is immers op het ogenblik dat het besluit van 14 februari 1983 is genomen dat het nadeel zich duidelijk manifesteerde.

B.12. Die personen bevinden zich niet in een situatie die essentieel verschillend is van die van elke aanvrager van schadevergoeding die, binnen de wettelijke termijn, in rechte dient te treden tegen de overheid die aansprakelijk kan worden gesteld voor een oneigenlijk misdrijf, zelfs al heeft hij twijfels over de identiteit van de aansprakelijke overheid of over de rechtsregel die op het geschil van toepassing is.

Hun situatie is niet vergelijkbaar met die van personen die zich in de onmogelijkheid bevinden om binnen de wettelijke termijn in rechte te treden omdat hun schade pas na het verstrijken van de termijn tot uiting is gekomen.

B.13. De redenering gevolgd in het arrest nr. 32/96 kan dus niet op hen worden toegepast.

Door dergelijke vorderingen aan de vijfjarige verjaring te onderwerpen, heeft de wetgever een maatregel genomen die niet onevenredig is met het nagestreefde doel.

B.14. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 1, eerste lid, a), van de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën en artikel 100, eerste lid, 1°, van de bij koninklijk besluit van 17 juli 1991 gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit, schenden niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre krachtens die bepalingen een schuldvordering ten laste van de Staat, bestaande in een vordering tot schadeloosstelling op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid (artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek), verjaart na verloop van vijf jaar.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 20 februari 2002.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Arts